

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3184/2021. (IV. 30.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.III.37.368/2020/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (jogi képviselője: dr. Józsa Zoltán ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben a Kúria Kfv. III.37.368/2020/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény VI. cikk (1) és (3) bekezdéseire, XVI. cikk (1) és (2) bekezdéseire, XIX. cikk (1) bekezdésére, XX. cikk (1) bekezdésére, XXII. cikk (1) bekezdésére, XXIV. cikk (1) bekezdésére, XXVII. cikk (1) bekezdésére, XXVIII. cikk (1) bekezdésére, valamint 28. cikkére hivatkozással.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a jogalkalmazói (hatósági és bírósági) döntések alapján az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] Az indítványozó (mint édesapa) 2013. április 4-e óta látta el cselekvőképességet kizáró gondnokság alá helyezett nagykorú gyermekére vonatkozó gondnoki feladatokat. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Kemecei Járási Hivatal Hatósági, Gyámügyi és Igazságügyi Osztálya (a továbbiakban: elsőfokú gyámhatóság) – a gondnokoltat ellátó Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kórházak és Egyetemi Oktatókórház Sántha Kálmán Szakkórház jelzése alapján eljárva – Sz-05/52/00652-18/2019. számú határozatával indítványozót felmentette gondnoki tisztségéből és ezzel egy időben a gondnokolt édesanyját rendelte ki a tisztség ellátására. Indítványozó fellebbezése alapján eljáró Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal (a továbbiakban: másodfokú gyámhatóság) az elsőfokú gyámhatóság érdemi döntését megváltoztatta: indítványozót elmozdította a gondnoki tisztségéből, a gondnokolt számára hivatásos gondnokot jelölt ki ezzel egy időben. A másodfokú gyámhatóság érdemi döntésének indokolásában kitért arra, hogy indítványozó az ellátó egészségügyi intézmények egybehangzó állásfoglalása alapján nem volt képes reálisan felmérni a gondnokolt intézményi elhelyezésének kérdését (a másodfokú gyámhatóság határozati indokolása, 18. oldal).
- [4] Az indítványozó ezt követően közigazgatási pert kezdeményezett a másodfokú gyámhatóság határozatának törvényességi felülvizsgálatát kérve. A Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: KMB) 19.K.28.710/2019/12. számú ítéletében indítványozó keresetét elutasította. Ítéletének indokolása értelmében a jelen ügyben azt kellett vizsgálnia: „a gyámhatóságok a kórházi jelzések alapján a gondnokolt vonatkozásában releváns tényállást megfelelően tárták-e fel és az így rendelkezésre álló bizonyítékokat súlyuknak megfelelően mérlegelték-e és ennek alapján okszerű döntést hoztak-e”. Ezzel összefüggésében tehát a KMB azt mérlegelte, hogy a gondnoki feladatok ellátására ki a legalkalmasabb. A KMB ítéletében azt is hangsúlyozta, hogy döntését nem a gondnok egészségügyi állapotára, hanem a gondnokolt kórházi ellátására, a sürgősségi gyógykezelések számára (a kórházak által közölt tényadatokra), valamint a gondnokolt fizikai állapotának változásaira és annak a gondnoki magatartással való összefüggéseire alapozta (lásd a KMB ítéletének [70] bekezdése).
- [5] Az indítványozó felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria a kérelem befogadását megtagadta a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (2) bekezdése alapján. Indokolásában kitért arra, hogy a felülvizsgálati kérelem valójában az ügyben eljáró KMB jogértelmezését vitatta és egyéni jogsérelmét jelentette meg úgy, mint a társadalom széles körét érintő probléma. A Kúria indokolása szerint a felvetett jogkérdés a jogalanyok széles körét sem közvetlen, sem közvetett módon nem érinti.
- [6] 2. Az indítványozó ezt követően előterjesztett – majd a főttkári hiánypótlási felhívásra határidőben kiegészített – alkotmányjogi panaszában előadta, hogy a gondnokolt – álláspontja szerint – nem a megfelelő terápiában részesül, ennek ellenére az egészségügyi intézmények azon nem módosítottak, hanem a gondnok személyét

„váltották le”. Állította, hogy a Kúria végzése a gondnokolt szociális biztonsághoz való jogát [Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdése], valamint testi, lelki egészségéhez való jogát [Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése] is sérti. Az indítvány szerint, ha a Kúria végzése hatályban marad, akkor a gondnokolt és az indítványozó „otthonhoz való joga”, vagyis az Alaptörvény XXII. cikk (1) bekezdése is sérül, hiszen a gondnokoltat „otthonából kiragadják és intézetben helyezik el”. Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésben foglalt *fair* hatósági eljáráshoz való jog is sérülne, ha a Kúria végzése „fennmaradna”, hiszen a hatóságok nem tettek eleget tényfeltárási kötelezettségüknek. Ezzel összefüggésben azt is előadta, hogy gondnoki pozícióból való elmozdításához olyan – az indítványozóról szóló – szakorvosi véleményt használt fel a hatóság, amely a tudta és beleegyezése nélkül készült. Az indítványozó az Alaptörvény XXVII. cikk (1) bekezdésének sérelmére is hivatkozott, hiszen a gondnokolt tartózkodási helyének szabad megválasztásához való joga sem érvényesülhet a Kúria végzése miatt. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének és 28. cikkének sérelmére együttesen hivatkozott az indítvány, egyrészt azért mert az ügyben eljáró bíróság nem vette figyelembe azt az indítványozói álláspontot, miszerint a gondnokolt teljes körű kivizsgálására és „magasabb szintű gyógykezelésére” lenne szükség; másrészt hivatkozott arra is, hogy gondnoki tisztségből történő elmozdítására olyan orvosi szakvélemény miatt került sor, amely „vizsgálatra sor sem került”. Az indítványozó az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének sérelmére azért hivatkozott, mert a gondnokolt intézeti elhelyezése megváltoztatná a családja szerkezetét, nem tudnák az otthonukban ellátni fiukat a továbbiakban. A gondnoki tisztségből való elmozdításhoz „alaptörvény ellenesen készült és felhasznált szakorvosi vélemény” pedig az indítványozó jó hírnevéhez fűződő jogát sérti [Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése]. A kúriai végzés továbbá az Alaptörvény XVI. cikk (1) és (2) bekezdését is sérti, hiszen az indítványozó a továbbiakban nem választhatja meg a gyermekének adandó nevelést.

- [7] 3. Az Alkotmánybíróság Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatóságát vizsgálta meg.
- [8] 3.1. Az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtották be: az indítványozó jogi képviselője a Kúria végzését a – a rendelkezésre álló elektronikus letöltési igazolás szerint – 2020. május 21-én vette át, míg alkotmányjogi panaszát határidőben, 2020. július 14-én nyújtotta be az elsőfokú bíróságon. A főtítkár hiánypótlásra felszólító levelének is határidőben eleget tett. A Kúria felülvizsgálati jogkörben – mérlegelés eredményeként – hozott végzése alkotmányjogi panasszal támadható, az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik a folyamatban volt per felpereseként.
- [9] 3.2. Az Abtv. 51. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az Alaptörvény, valamint az Abtv. szerint arra jogosult indítványa alapján jár el. Az Abtv. 52. § (2) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság által lefolytatott vizsgálat az indítványozó által megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése alapján az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglaltakat. Az indítvány a határozottság előbb bemutatott követelményeinek az alábbiak szerint nem tesz eleget.
- [10] Az alkotmányjogi panasz az egyedi jogsérelem orvoslásának sajátos eszköze. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja alapján az indítványban ezért meg kell jelölni az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, e) pontja szerint pedig annak indokát kell adni, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Ezekből a jogszabályi feltételekből az következik, hogy az indítványban be kell mutatni, hogy az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezésének indítványozó szerinti tartalmával a támadott bírói döntés miért ellentétes.
- [11] Az indítványozó több alaptörvényi rendelkezés [VI. cikk (1) és (3) bekezdései, XXIV. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) bekezdése és 28. cikke] sérelmét azért állítja, mert 1. jogosulatlanul készítettek róla orvosi szakvéleményt és 2. a jogalkalmazó szervek erre alapozták érdemi döntéseiket.
- [12] Az indítvány ugyanakkor nem tartalmaz a támadott, gondnoki tisztség ellátásáról szóló bírói döntésekre vonatkozó olyan indokolást, érvelést, amelyből megállapítható lenne, hogy az indítványozó szerint e döntések miért sértik az Alaptörvény szerint őt mint gondnokot megillető alapjogokat. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy „[i]ndokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség. Az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá

- felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására [...]” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}
- [13] Tekintettel arra, hogy az indítványozó a közigazgatási perben felvett bizonyítást is sérelmesnek tartja, az Alkotmánybíróságnak jelen ügyben is hangsúlyoznia kell, hogy „az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d*) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az Alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]} „Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, és az abból levont következtetés megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat.” {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}
- [14] Mindazonáltal ki kell emelni azt is, hogy a KMB ítéletének indokolása szerint a gyámhatóság a kirendelt gondnok tevékenységét vizsgálja a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:36. § (1) bekezdése alapján. Jelen ügyben a gyámhatóság a gondnokot kezelő egészségügyi intézmény jelzése alapján járt el. E jelzés nem az indítványozó személyét, mentális avagy fizikai állapotát érintette, hanem tényadatokat közölt (hányszor állt a gondnokolt és milyen időintervallumban kórházi kezelés alatt) a gondnokolt fizikai állapotáról a KMB ítéletének [70]–[84] bekezdéseiben kifejtettek alapján. Így a KMB részletesen számot adott ítéletének indokolásában arról, hogy milyen bizonyítékként értékelt körülmények vezettek az indítványozó gondnoki tisztségéből történő elmozdításához, az indítványozó által hivatkozott orvosi vélemény nem szerepel az indokolásban.
- [15] 3.3. Az indítványozó az Alaptörvény XVI. cikkének, XIX. cikkének, XX. cikkének, XXII. cikk (1) bekezdésének, valamint XXVII. cikk (1) bekezdésének sérelmére mint a gondnokolt alapjogának sérelmére hivatkozott.
- [16] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság tanácsa mérlegelési jogkörében, az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeként vizsgálja az indítványozó érintettségét. Az Abtv. 27. §-a szerint „[a]z Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés *a*) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és *b*) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva”. E rendelkezés értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására az a személy érintett, akinek a sérelmezett bírói döntés az Alaptörvényben biztosított jogát sértette. Az indítványozó a fenti alapjogok sérelmét gondnokolt hozzátartozója vonatkozásában állította egy olyan ügyben, amelyben az eljáró hatóság és bíróságok éppen az indítványozó gondnoki tisztség betöltésére való alkalmasságát vizsgálták. Az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel kapcsolatban ugyanakkor saját sérelmére nem hivatkozott, ezért e panasz elem vonatkozásában az indítványozónak az Abtv.-ben a befogadhatóság feltételeként meghatározott érintettsége nem volt megállapítható.
- [17] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XVI. cikk (1) és (2) bekezdésével összefüggésben utal arra továbbá, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlatában az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése minden gyermek számára alanyi jogként biztosítja a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelmet és gondoskodást {9/2019. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [72]; 18/2020. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [42]}. A „gyermek” fogalmat a jog – egyezően a nemzetközi jogi instrumentumokhoz – az életkorhoz köti. Ezért azt az Alkotmánybíróság is a Ptk. és a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) értelmező rendelkezéseiben foglaltaknak megfelelően értelmezi. A Ptk. 2:10. § (1) bekezdése, valamint a Gyvt. 5. § *a*) és *b*) pontok szerint a gyermek kiskorú személy „aki a tizennyolcadik életévét nem töltötte be”. Ez a fogalmi meghatározás egyébként összhangban áll a Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvénnyel (a továbbiakban: Gyermekekjogi Egyezmény), amely szerint „gyermek az a személy, aki tizennyolcadik életévét nem töltötte be, ki-

véve, ha a reá alkalmazandó jogszabályok értelmében a nagykorúságát már korábban eléri (Gyermekjogi Egyezmény 1. cikk) [18/2020. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [43]].

- [18] Jelen ügyben a gondnok és a szülő személye – a KMB által az alapügyben meghozott jogerős bírósági döntésig – egybeesett [vö. Ptk. 2:31. § (4) bekezdése]. Ám a gyermek nagykorúvá válásával e jogviszony átalakult, tekintet nélkül arra a tényre, hogy szülőként az indítványozó látta el a nagykorúvá vált gyermeke gondnoki tisztségét. A gondnoki státusz ebben az esetben is a gondokolt törvényes képviselőjére és vagyonának kezelésére szolgál, azonban az Alaptörvény XVI. cikk (1) és (2) bekezdései a nagykorúvá vált gondokolt és a gondnok jogviszonyában már nem értelmezhető.
- [19] 4. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz nem tesz eleget az Abtv. 27. §-ban, valamint 52. § (1b) bekezdésében foglalt befogadási kritériumokat, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2021. április 20.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1446/2020.

